

Asia: VN/17836/2022

Lausuntopyyntö tartuntatautilainsäädäntöön esitettyjä kehitystarpeita koskevasta muistiosta / Social- och hälsovårdsministeriet begär utlåtande om en promemoria om utvecklingsbehoven i fråga om lagstiftningen om smittsamma sjukdomar

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Hammaslääkäriliiton lausunto muistiosta tartuntatautitoimijoiden ja viranomaisten esittämistä lainsäädännön kehittämistarpeista

Suomen Hammaslääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. On hyvä, että kehittämistarpeita kartoitetaan laajasti.

Tärkeää on huolehtia siitä, että julkisen ja yksityisen palvelujärjestelmän resursseja hyödynnetään tartuntatautien torjunnassa ja pandemian hoitamisessa tarkoituksenmukaisella tavalla alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen. Pandemiasuunnittelun tulee kattaa sekä julkiset että yksityiset toimijat, järjestöt mukaan lukien. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös pandemiatoimiin tarvittavan lisäkoulutuksen määrittely ja sen järjestäminen.

Esitämme lausunrossamme muutamia huomioita muistion seuraaviin kohtiin:

3.1.5. Tartuntatautien ilmoittaminen, tietojen luovuttaminen ja rekisterit

Viranomaisten välinen tietojen luovutus ja muut tietojen luovutusta koskevat tarpeet

Työnantajalla ei ole lähtökohtaisesti oikeutta saada tietoa työntekijänsä tarttuvasta taudista. Työnantajalla on kuitenkin työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetty velvollisuus huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Kuten muistiossa todetaan, tartuntatautilainsäädännön uudistamisessa on tarpeen arvioida niitä tilanteita, joissa tartuntatautien torjunnan ja muiden ihmisten terveyden suojelemiseksi voisi olla tarkoituksenmukaista käsitellä työntekijöiden terveystietoja.

3.1.6. Rokotukset

Rokotuksia antavien ammattihenkilöiden osalta sosiaali- ja terveysministeriön antamassa rokotusasetuksessa (149/2017) on säädetty, että lääkäri vastaa rokotustoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta ja rokotuksen pistoksena saa antaa vain lääkäri tai asianmukaisen rokotuskoulutuksen saanut sairaanhoitaja, terveydenhoitaja tai kättilö. Covid-19 pandemian aikana säädettiin valtioneuvoston asetus vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista (1105/2020) ja asetusta päivitettiin (asetuksella 307/2021) niin, että rokotuksen pistoksena saa antaa myös asianmukaisen rokotuskoulutuksen saanut hammaslääkäri ja ko. ammatteihin opiskeleva tarkemmin määritellyin edellytyksin.

Hammaslääkärit antoivat covid-19-pandemian aikana rokotuksia ja toiminnasta pandemiatilanteessa on hyviä kokemuksia. Varauduttaessa vastaavan kaltaiseen tilanteeseen on syytä harkita hammaslääkärien lisäämistä rokotusasetukseen rokotuksenantajiksi.

Rokotussuoja

Perustuslain ja potilaslain säännösten perusteella työntekijällä on oikeus päättää tartuntatautilain 48 §:ssä tarkoitettujen rokotusten ottamisesta eli rokotukset ovat vapaaehtoisia. Sen sijaan kyseinen säännös velvoittaa työnantajan huolehtimaan siitä, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakas- ja potilastiloissa, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, käytetään työntekijöitä, joilla on säännöksessä tarkoitettu rokotussuoja ja vain erityisestä syystä henkilöitä, joilla on puutteellinen rokotussuoja.

Henkilökunnan rokotussuojaa koskeva sääntely tulee selkeyttää muistiossa todetun lisäksi myös muun muassa siltä osin, missä tehtävissä on tarkoituksenmukaista vaatia rokotussuojaa, mitä rokotuksia kulloinkin on syytä vaatia ja mihin rokotuksiin työntekijöillä on työsuojelullisesta näkökulmasta oikeus.

3.2 Tartuntatautilain uudistuksessa huomioitavat uudet sääntelytarpeet

Kuten muistiossa todetaan, tartuntatautilainsäädännön laajassa uudistuksessa on syytä arvioida erilaisten rajoitustoimenpiteiden tarpeellisuutta niin yksittäisissä tartuntatautitapauksissa, pienissä paikallisissa tai alueellisissa epidemiatilanteissa, kuin laajoissa ja koko maata tai maailmaa koskevissa epidemioissakin. Sääntelyn tulisi olla mahdollisimman joustavaa, jotta se olisi sovellettavissa muuttuvissa tilanteissa ja erilaisten tartuntatautien aiheuttamien epidemioiden ja pandemioiden hallinnassa.

3.2.2 Työntekijöiden asema toimintaa koskevien rajoitusten yhteydessä

Lainsäädäntöä uudistettaessa tulisi tarkastella myös sekä työnantajan että työntekijän asemaa tilanteessa, jossa työntekijä kuuluu sairautensa vuoksi riskiryhmään ja lääkäri on arvioinut, että tartuntatauti aiheuttaa vakavan uhan henkilön terveydelle, mutta työnantajalla ei ole tarjota tehtäviä, joihin ei liity suurta altistumisriskiä.

3.2.4. Pandemian johtaminen ja hallinta

Viranomaisten välinen yhteistyö

Covid-19-pandemian aikana kävi ilmi, että tiedonkulkua eri toimijoiden välillä on tarpeen parantaa. Viranomaisilla ei ollut riittäviä tietoja esim. yksityisellä sektorilla toimivista palveluntuottajista ja tiedonkulussa oli viiveitä. Muistiossa todetaankin, että jatkossa hyvinvointialueilla tulee olla tiedossaan eri alueiden vastaavien lääkäreiden yhteystiedot (työterveyshuollon palveluntuottajat, yksityiset palveluntuottajat), jotta voidaan varmistaa tiedon välittäminen ajantasaisesti ja yhdenmukaisesti eri toimijoille epidemiatilanteessa. Tartuntatautien torjuntatyöstä vastaavat toimijat ovat tuoneet esille, että jatkossa tarvittaisiin myös pysyviä yhteistyöverkostoja, joissa olisi mahdollista tarkastella epidemiatilannetta alueellisesta näkökulmasta ja sopia yhdessä tartuntatautien torjuntaan liittyvien toimenpiteiden tehtävienjaosta ja muista tehtävistä toimenpiteistä eri organisaatioissa ja niiden välillä.

Savanheimo Nora
Suomen Hammaslääkäriliitto ry